Raadsvoorstel Besluitvormend

Integraal waterketenplan 2022-2026

aan:	de raad van de gemeente Teylingen
zaaknummer:	Z-22-237358
datum collegevergadering:	24 mei 2022
datum raadsvergadering:	7 juli 2022
agendapunt:	0
portefeuillehouder:	
behandelend ambtenaar:	Rob Zegers
e-mailadres:	R.Zegers@hltsamen.nl
telefoon:	14 0252

Wij stellen voor:

1. Het "Integraal waterketenplan" voor de periode 2022 tot en met 2026 vast te stellen.
2. De financiële gegevens te verwerken in de begroting 2023 - 2026.

Inleiding
Het "Integrale waterketenplan" is geschreven door de waterpartners binnen het samenwerkingsverband Bollenstreek. Deze waterpartners zijn de gemeenten Katwijk, Noordwijk en Lisse, het hoogheemraadschap van Rijnland en het drinkwaterbedrijf Dunea. In het plan wordt naast een integrale toetsing aan de geldende wet- en regelgeving en invulling aan de beleidskaders een verbeterde afstemming in de waterketen van drinkwaterproductie, -distributie en -levering, de riolering en de afvalwaterzuivering bereikt. De maatregelen voor volksgezondheid, droge voeten, leefomgeving en milieu worden op elkaar afgestemd.

Het voorliggende waterketenplan waar nu ook het drinkwaterbedrijf Dunea in participeert bestaat uit een algemene beleidsmodule voor de Bollenstreek, drie maatregelmodules per zuiveringskring (afvalwaterzuivering met alle daarop aangesloten gemeenten) en afzonderlijke financiële modules per gemeente.

Het waterketenplan omvat ook het specifiek lokaal rioleringsbeleid voor de gemeente Teylingen. In het plan is aangegeven hoe invulling wordt gegeven aan de wettelijke gemeentelijke zorgplichten ten aan zien van het stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. De werkzaamheden zijn opgenomen die betrekking hebben op onderzoek, onderhoud, renovatie, vervanging en verbetering. Het huidige rioleringsbeleid wordt in dit nieuwe plan voortgezet. Speerpunten hierbij zijn het uitvoeren van urgente hydraulische knelpunten, het vervangen van slechte riolen, het afkoppelen van hemelwater, het tegengaan van grondwateroverlast, het anticiperen op klimaatverandering en het benutten van mee koppelkansen bij in grepen in de openbare ruimte: afkoppeling en

bovengrondse aanpassingen om de kans op wateroverlast te reduceren. In het plan zijn de werkzaamheden opgenomen die betrekking hebben op onderzoek, onderhoud, renovatie, vervanging en verbetering van de riolering

In het kader van het waterketenplan is de kostendekkende rioolheffing berekend. Uit deze berekeningen blijkt dat de huidige rioolheffing behoudens indexatie jaarlijks moet stijgen met € 3,00. De stijging van de heffing in de komende jaren is nodig om de taken binnen het taakveld riolering te kunnen blijven uitvoeren.

Bestaand kader en context
Het vigerende afvalwaterketenplan kent een planperiode tot en met 2021. Het nu voorliggende "Integraal waterketenplan" voor de periode 2022 tot en met 2026 is een actualisatie van dit in 2016 vastgestelde plan. Op basis van de wettelijke zorgplichten is het beheer van de riolering een kerntaak van de gemeente.

Beoogd effect
Het samen met andere actoren realiseren en behouden van een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving. Tegen de laagst maatschappelijke kosten, die voor 100% gedekt worden uit de rioolheffing. Met het gezamenlijk opgestelde "Integraal waterketenplan" wordt een verbeterde afstemming in de waterketen van drinkwaterproductie, -distributie en levering, de riolering en de afvalwaterzuivering bereikt. In het integrale beleidsplan geven de deelnemende partijen invulling aan het vergroten van de kwaliteit en het verminderen van de kwetsbaarheid op een kosteneffectieve wijze.

Binnen het waterketenplan is de gemeente Teylingen verantwoordelijk voor de eigen rioleringszorg en de bijbehorende financiële dekking van deze zorg. De voorzieningen voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater zijn nodig uit het oogpunt van de bescherming van de volksgezondheid, het tegengaan van wateroverlast en de bescherming van het milieu. Het is voor de gemeente van belang een goede integrale beleidsafweging te maken op het gebied van rioleringszorg, de bodem- en waterkwaliteit en de gemeentelijke infrastructuur. Het waterketenplan is hiervoor een belangrijk hulpmiddel. Op basis van de financiële consequenties van het plan wordt de hoogte van de rioolheffing bepaald.

Argumenten
1.1 Het "Integraal waterketenplan" bevat het gemeentelijk beleid en strategie van Teylingen ten aanzien van stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater voor de periode 2022 tot en met 2026.
Het waterketenplan omvat het specifiek lokaal gemeentelijk beleid voor riolering. In het plan geeft de gemeente in het licht van de lange termijn haar beleid voor de komende planperiode weer. In het plan wordt de strategie beschreven die in hoofdlijnen de aanpak weergeeft waarmee invulling wordt gegeven aan de zorgplichten stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater en die leidt tot het bereiken van de gestelde doelen. De strategie bevat, uitgaande van de doelen, een samenhang tussen onderzoek, benodigde middelen en tijd. Op basis van de financiële consequenties van het plan wordt de hoogte van de rioolheffing bepaald. In de bijlage "Samenvatting Integraal waterketenplan" wordt kort ingegaan op de belangrijkste items die zijn opgenomen in het plan.

1.2 In het "Integraal waterketenplan" is het riolerings-, zuiveringsbeleid en het beleid voor de productie en levering van drinkwater in de Bollenstreek op elkaar afgestemd.
Het waterketenplan is opgesteld met de gemeenten Katwijk, Noordwijk en Lisse, het hoogheemraadschap van Rijnland en het drinkwaterbedrijf Dunea. Met het

gezamenlijk opgestelde plan wordt naast een integrale toetsing in de regio aan de geldende wet- en regelgeving en invulling aan de beleidskaders in de waterketen een verbeterde afstemming in de gehele waterketen van de drinkwaterproductie, -distributie en levering, de riolering en de afvalwaterzuivering bereikt. Het plan geeft tevens aan hoe op alle onderwerpen in de waterketen op doelmatige wijze samenwerking wordt gezocht. Door op deze wijze samen te werken worden kosten gereduceerd, wordt kennis gedeeld en wordt kwetsbaarheid verminderd.

1.3 *In het beleidsplan wordt voor het verkrijgen van een gezonde, veilige en aantrekkelijke woon-, werk- en leefomgeving invulling geven aan de hoofddoelen: geen gezondheidsrisico's vanuit de waterketen en watersysteem, beperken maatschappelijke ontwrichting en schade bij extreme weersomstandigheden, ecologisch gezond en natuurlijk (grond)watersysteem, veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening, efficiënte bedrijfsvoering en duurzaamheid.*

Vanuit het belang van de volksgezondheid streven we naar het zo veel mogelijk voorkomen van het contact met afvalwater. De inzameling, transport en zuivering van afvalwater mag niet leiden tot gezondheidsrisico's, geurhinder, (grond)water- of bodemkwaliteitsproblemen leiden. Om te komen tot een ecologisch gezond en natuurlijk (grond)watersysteem beheren we de waterketen zo doelmatig mogelijk en beperken wij de emissies vanuit de afvalwaterketen naar bodem- en oppervlaktewater. We anticiperen op klimaatverandering door bij ingrepen in de openbare ruimte in te zetten op klimaatbestendige (her)inrichting. Naast verbetering van de ondergrondse hemelwaterafvoer door afkoppelen is berging en afvoer van hemelwater over maaiveld een goede oplossing om toekomstige problemen te voorkomen. We gaan verder met het ontvlechten van waterstromen. Het hemelwater wordt bij rioolvervangingen, herinrichtingen en grootschalig wegonderhoud van het rioolstelsel afgekoppeld en gescheiden afgevoerd. Bij nieuwbouw worden waterstromen niet samengevoegd maar afzonderlijk verwerkt. Voor het duurzaam veiligstellen van de een robuuste drinkwatervoorziening in de toekomst zetten we in op het verder ontwikkelen van de waterketen waardoor het drinkwaterverbruik kan worden beperkt. Om te komen tot een zo optimaal mogelijke aanpak van organisatie overschrijdende opgaven vindt samenwerking plaats van bron tot zuivering waarbij kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid centraal staan. Binnen het samenwerkingsverband Bollenstreek worden binnen de waterketen de mogelijkheden onderzocht en vervolgens uitgewerkt tot het sluiten van energie- en grondstoffenkringlopen.

1.4 *Het hebben van een geldig gemeentelijk rioleringsplan is een wettelijke verplichting.*

De gemeente heeft volgens de Waterwet de zorgplicht voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater, de doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater en het treffen van maatregelen om nadelige gevolgen van de grondwaterstand te voorkomen of te beperken. Het "Integraal waterketenplan" is de vervanger van het gemeentelijk rioleringsplan. In het waterketenplan zijn deze zorgplichten voor Teylingen uitgewerkt.

1.5 *Het waterketenplan is opgesteld in samenwerking met het hoogheemraadschap van Rijnland.*

Het hoogheemraadschap is als waterkwaliteits-, waterkwantiteitsbeheerder en beheerder van de afvalwaterzuiveringsinstallatie betrokken geweest bij de opstelling van het plan. Op basis van het concept waterketenplan heeft daarnaast ambtelijk overleg plaatsgevonden over de onderdelen welke specifiek voor Teylingen van toepassing zijn. Door dit gezamenlijke totstandkomingstraject stemt Rijnland dan ook in met het plan.

1.6 De financiële gevolgen van € 205.000 te verwerken bij de begroting 2023 – 2026.
Vanaf 2023 wordt er een structurele verhoging van het budget gevraagd van € 205.000. Het is gezien het moment van behandeling in de raad niet mogelijk geweest om deze cijfers te verwerken in de kadernota 2023.

Kanttekeningen

1.1 De te nemen maatregelen in het kader van de klimaatadaptatie zijn op dit moment nog niet inzichtelijk.
Om invulling te geven aan het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie heeft de gemeente Teylingen een stresstest klimaatbestendigheid uitgevoerd. Hiermee is in hoofdlijnen inzicht verkregen in de effecten van klimaatverandering op het gebied van wateroverlast door hevige neerslag, droogte, hitte en veiligheid. In het vervolgens door de gemeenteraad hiervoor vastgestelde ambitieniveau combineert de gemeente reguliere projecten met klimaatadaptatie en wacht op meekoppelkansen. Deze maatregelen moeten nog opgenomen worden in een uitvoeringsagenda met de nadere prioritering en de gemaakte bestuurlijke keuzes ten aanzien van klimaatadaptatie. De klimaatadaptieve maatregelen moeten zich dus nog vertalen in meekoppelkansen die in komende projecten zullen worden uitgevoerd. Voor het gemeentelijk rioleringsbeleid is de hemelwaterstresstest (wateroverlast) en de mogelijke droogteproblematiek in relatie tot het grondwater en de bodem van belang. Wij anticiperen hierop door jaarlijks een investeringsbedrag op te nemen voor onder andere klimaat adaptieve maatregelen gelieerd aan de gemeentelijke zorgplichten.

1.2 De gevolgen van zwaardere (extreme) buien als gevolg van klimaatverandering kunnen niet opgelost worden door het vergoten van de capaciteit van de rioleringsbuizen van het rioleringsstelsel.
Voor wateroverlast gevoelige locaties zal het overtollige water veelal via maaiveld afgeleid moeten worden naar locaties waar het minder of geen schade aanricht. Welke maatregelen in het kader van de klimaatadaptie het best genomen kunnen worden zijn op dit moment nog niet inzichtelijk. Deze worden de komende decennia opgepakt op het moment dat er kan worden meegelift met ander projecten in de buitenruimte. Alleen indien mocht blijken dat dat het aanpakken van een risicolocatie echt noodzakelijk is dan kan gekozen worden voor een versnelde aanpak. Het verbeteren van de klimaatbestendigheid wordt dus veelal opgepakt op het moment dat er sprake is van geplande reconstructiewerken en herinrichtingen.

1.3 Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet is een gemeentelijk rioleringsplan zoals opgenomen in de Wet Milieubeheer niet langer wettelijk verplicht.
Het "Integraal waterketenplan" is de vervanger van het gemeentelijk rioleringsplan. Het plan blijft geldig op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt. Het blijft gelden totdat de periode is verstreken waarvoor het plan is vastgesteld of totdat de gemeente het plan laat vervallen (artikel 4.93 Invoeringswet). De inhoud van het waterketenplan kan dan terechtkomen in de verschillende instrumenten van de Omgevingswet. Het waterketenplan is echter wel veel breder van opzet dan het gemeentelijk rioleringsplan. Met het plan wordt ook invulling gegeven aan het gezamenlijk beleid voor de gehele waterketen en de afstemming verbeterd in de keten van drinkwaterproductie en -distributie, de rioleringen de afvalwaterzuivering. De maatregelen voor volksgezondheid, droge voeten en leefomgeving en milieu worden op elkaar afgestemd. Vergunningen die betrekking hebben op de afvalwaterketen zijn hierdoor overbodig

Financiële consequenties

Kosten
Voor het uitvoeren van het "Integraal waterketenplan" is geld nodig. Dekking van deze kosten vindt plaats vanuit de rioolheffing. Uitgangspunt van het beleid is een rioolheffing

gebaseerd op 100% kostendekking. In de gemeente Teylingen betaalt de gebruiker van een perceel, net als in de huidige situatie, rioolheffing. De heffing bestaat uit een vast bedrag voor de eerste 300 m3 water dat wordt afgevoerd vanuit een perceel en een vast bedrag per m3 voor iedere m3 afgevoerd water boven de 300 m3. Bij afvoer van alleen hemel- en grondwater direct of indirect vanuit een perceel wordt een vast tarief per perceel gehanteerd.

Spaarvoorziening rioolvervangingen
De gemeente Teylingen beschikt over een voorziening ten behoeve van toekomstige rioolvervangingen. Deze voorziening biedt de mogelijkheid om de investering direct te betalen. Er zijn zolang de voorziening toereikend is geen losse investeringskredieten nodig. Daarmee worden toekomstige kapitaallasten voorkomen. Bij de start in 2022 heeft deze voorziening een stand van € 4.3 miljoen. In het IWKP is rekening gehouden met een jaarlijkse dotatie aan deze voorziening. De komende jaren staan er hoge investeringen gepland, hierdoor zal in 2026 de voorziening de stand van €0 bereiken.

Vanaf 2026 is de storting in de spaarvoorziening te laag voor de werkelijke behoefte. Elk jaar zal naar verwachting deze voorziening naar het saldo € 0 gebracht. Aanvullend wordt bij het opstellen van de kadernota vanaf 2026 om investeringen/kredieten gevraagd. Deze investeringen/kredieten zorgen vervolgens voor een jaarlijkse kapitaallast vanaf 2027. Dit is wel afhankelijk van de realisatie van het Integraal waterketenplan 2022 – 2026 en het dan nog op te stellen Integraal waterketenplan 2027- 2031.

Op basis van de berekeningen is de verwachting dat er kleine positieve resultaten op de exploitatie behaald worden. Er wordt verwacht dat na 10 jaar de stand 340.000 is. Een gemiddelde van 34.000 per jaar. Gezien de kleine resultaten af te zien van een aparte voorziening en het jaarlijkse exploitatie saldo te verreken met de spaarvoorziening rioolvervangingen.

Rioolheffing
Uit het waterketenplan blijkt dat de huidige rioolheffing jaarlijks moet stijgen met € 3,00. De rioolheffing wordt jaarlijks geïndexeerd. Het verloop van de rioolheffing gedurende de planperiode is in de tabel weergegeven.

Jaar		Per aansluiting	Per m3 Percelen
	tot en met 300m3	boven de 300 m3	alleen hemel- of grondwater
2022	€ 162,00	€ 1,10	€ 10,00
2023	€ 165,00*	€ 1,10	€ 10,00
2024	€ 168,00*	€ 1,10	€ 10,00
2025	€ 171,00*	€ 1,10	€ 10,00
2026	€ 174,00*	€ 1,10	€ 10,00

* behoudens jaarlijkse indexatie

Jaarlijks wordt een berekening van het riooltarief gemaakt op basis van de verwachte kosten, storting in de spaarvoorziening en in toekomstige kapitaallasten, deze laatste zijn afhankelijk van de feitelijke investeringen zoals nu. Dit tarief moet daarmee voldoende inkomsten genereren om alle kosten te dekken. Het uitgangspunt is 100% kostendekkendheid. Daarmee is het uitgangspunt de rioolheffing met € 3 per jaar te laten stijgen. De stijging van € 3 is een richtlijn op basis van het IWKP. Bij het vaststellen van de "Verordening rioolheffing Teylingen 2023" in de vergadering van de gemeenteraad in december 2022 wordt het werkelijke tarief voor 2023 definitief vastgesteld.

Stijging exploitatie lasten
De afgelopen jaren was het jaarlijkse exploitatie budget onvoldoende. Dit is ook gebleken uit het recente onderzoek. Gevraagd wordt om het jaarlijkse budget met ingang van 2023 structureel te verhogen met € 205.000. Deze kosten worden gedekt door een hoger tarief te heffen. De financiële verwerking vindt plaats in de begroting 2023 – 2026.

Het jaarlijks voeden van de spaarvoorziening wordt gedaan vanuit de rioleringsexploitatie. Deze lasten zijn in de begin jaren van het nieuwe plan laag en zullen daarna toenemen. Hiervoor geldt ook dat het heffen van een hogere rioolheffing deze stijging van kosten opvangt.

Aanpak, uitvoering en participatie
Het "Integraal waterketenplan" zal worden uitgewerkt in operationele planningen. Hier wordt de vertaalslag gemaakt van beleid naar beheer. Op basis van inspectie- en andere onderzoeksresultaten worden de onderhoudsmaatregelen, renovaties, vervangingen en verbeteringsmaatregelen bepaald.

Bij het opstellen van de operationele planningen vindt afstemming plaats tussen de verschillende disciplines binnen de openbare ruimte; riool, wegen, groen, openbare verlichting etc. Deze afstemming is gericht op het efficiënt inzetten van alle budgetten en het beperken van de overlast voor de omgeving. Het resultaat is een integrale aanpak van de werkzaamheden.

Werkzaamheden aan de riolering hebben een behoorlijke impact op de omgeving. Bij de voorbereiding en uitvoering van de werkzaamheden is een heldere afstemming en communicatie met belanghebbenden daarom erg belangrijk. In beide fases zal hier de noodzakelijke aandacht aan worden geschonken. Voor het opstellen van het waterketenplan zelf is burgerparticipatie niet van toepassing aangezien het plan geen concrete gevolgen heeft voor de woonomgeving van de burger. De vaststelling van het waterketenplan zal op de gebruikelijke wijze in de Teylinger en op de website van de gemeente Teylingen bekend worden gemaakt. Daarbij wordt aangegeven hoe burgers en bedrijven kennis kunnen nemen van de inhoud van het plan.

Duurzaamheid
Duurzaamheid is een belangrijk onderwerp in het "Integraal waterketenplan". Het waterketenplan streeft naar toekomstbestendigheid door rekening te houden met verwachte ontwikkelingen zoals afkoppelen, klimaatverandering en schaarste aan grondstoffen, drinkwater en energie. Bij de aanpak van ieder probleem of de realisatie van projecten wordt het aspect duurzaamheid meegewogen. Vooral de ambitie om te streven naar de ontvlechting van afvalwater en hemelwater is een duurzaam onderwerp in dit plan. Aan deze ontvlechting van (afval)waterstromen is ook in de afgelopen jaren door de aanleg van gescheiden rioolstelsels zowel bij bestaande bouw als nieuwbouw al grote inspanning geleverd. Ook de adaptatie op de klimaatverandering door in te zetten op een klimaatbestendige (her)inrichting van de openbare ruimte is in dit kader een belangrijk item. De afvoercapaciteit van de riolering is en blijft immers beperkt dus zal op locaties die voor wateroverlast gevoelig zijn de inrichting gericht moeten zijn op het bovengronds bergen en afvoeren van het overtollige hemelwater tijdens hevige neerslag. Bij nieuwbouw wordt sowieso geanticipeerd op klimaatverandering. Naast wateroverlast zijn in dit kader de bestrijding van droogte en hittestress en de veiligheid tegen overstromingen belangrijke items. Daarnaast wordt bij innovatieve oplossingen naar duurzaamheid in de gehele waterketen gekeken. Een duurzame waterketen vraagt immers om besparingen en terugwinning van bijvoorbeeld energie, grondstoffen en

koolstofdioxide. Mogelijke invulling van dergelijk oplossingen worden in de regio geïnitieerd en verder uitgewerkt om tot uitvoering te komen. Om ook de openbare drinkwatervoorziening in de toekomst duurzaam veilig te stellen wordt het drinkwater zo robuust mogelijk geproduceerd en gedistribueerd. Klimaatverandering en bevolkingsgroei zorgen echter voor een uitdaging in de drinkwatervoorziening zodat in het plan wordt ingezet op het verder ontwikkelen van de waterketen waardoor het drinkwaterverbruik kan worden beperkt.

Lisse-Teylingen
De waterketenplannen van Teylingen en Lisse worden gezamenlijk opgesteld binnen het samenwerkingsverband Bollenstreek. De waterpartners binnen deze samenwerking zijn de gemeenten Katwijk, Noordwijk, Lisse en Teylingen, het hoogheemraadschap van Rijnland en het drinkwaterbedrijf Dunea. Elke gemeente stelt op basis van de lokale situatie wel haar eigen specifieke rioleringsbeleid op met de financiële dekking.

De gemeente Hillegom valt door de afvoer van haar afvalwater naar de afvalwaterzuiveringsinstallatie in Zwaanshoek in het samenwerkingsverband Kennemerland. Voor het opstellen van het rioleringsplan van Hillegom is afstemming binnen deze samenwerking gezocht en zijn hoofddoelen gebruikt die binnen deze samenwerking zijn geformuleerd. Hillegom is dan ook niet betrokken geweest bij de opstelling van het waterketenplan in de Bollenstreek. Daarnaast kent het rioleringsplan van Hillegom een afwijkende planperiode waardoor het actualiseren van het plan eerder aan de orde was en het plan begin 2021 al is vastgesteld.

Urgentie
Het huidige afvalwaterketenplan heeft een looptijd tot en met 2021. Aangezien het nieuwe waterketenplan geldig is vanaf 2022 is vaststelling van het plan door de gemeenteraad nu nodig.

Evaluatie
Niet van toepassing.

Bijlagen en achtergrondinformatie
Het "Integraal waterketenplan" is bijgevoegd. Voor Teylingen betreft dit de algemene beleidsmodule, de twee modules over de zuiveringskringen Katwijk en Noordwijk en de module over de financiële verankering in Teylingen. Daarnaast is een samenvatting bijgevoegd waarin kort ingegaan wordt op de belangrijkste items die zijn opgenomen in het plan.

- "Beleidsmodule Bollenstreek"
- "Module maatregelen zuiveringskring Katwijk"
- "Module maatregelen zuiveringskring Noordwijk"
- "Samenvatting Integraal waterketenplan"

het college van burgemeester en wethouders,

Jeroen F.A. Tomassen	Carla G.J. Breuer
secretaris	burgemeester

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Teylingen,

gelezen het voorstel van het college van 24 mei 2022 met als onderwerp Integraal waterketenplan 2022-2026,

gelet op de behandeling in de raadscommissie- en raadsvergadering,

gelet op artikel 108 van de Gemeentewet,

besluit:

1. Het "Integraal waterketenplan" voor de periode 2022 tot en met 2026 vast te stellen.
2. De financiële gegevens te verwerken in de begroting 2023 - 2026.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 7 juli 2022,

Robert van Dijk griffier	Carla G.J. Breuer voorzitter